

'Maak van elke les een spannende **ontdekkingsreis**
en wees soms **kind** met de kinderen.'

een portret van
Els Geurts
lerares
basisonderwijs

Persoonlijk

[Personalia](#)

[Onderwijsfamilie](#)

[Nog steeds druk](#)

Personalia

Ik ben Els Geurts. Ik ben in 1937 geboren in Valkenswaard. Ik heb les gegeven op verschillende basisscholen aan alle groepen, vijftien jaar fulltime en vijftientig jaar parttime, en ben in 1998 op mijn eenenzestigste met FPU gegaan.

Onderwijsfamilie

Ik ben getrouwd met Ben en we hebben een dochter, Carla, die de pabo heeft gedaan en nu in het onderwijs werkt als intern begeleider. Ben was leraar levensbeschouwing en filosofie op havo en vwo, dus we hebben een echte onderwijsfamilie. Natuurlijk gaan onze gesprekken ook wel eens ergens anders over, maar onderwijs is nog altijd een belangrijk gespreksonderwerp bij ons thuis.

Nog steeds druk

Sinds ik met FPU ben, heb ik steeds de vakbladen bijgehouden en ik lees elke dag de Volkskrant, waarin ook vaak artikelen over het onderwijs staan. Verder studeer ik nog een beetje Spaans, omdat ik dat een heel mooie taal vind.

Daarnaast geef ik al een aantal jaren bijlessen aan een paar kinderen van uit Egypte afkomstige ouders die nog net op de basisschool zitten of al in de brugklas. Hoewel hun ouders hoogopgeleid en heel ambitieus zijn, wilden ze graag wat extra hulp bij het uitbreiden van de woordenschat van hun kinderen. Later kwamen daar wat extra lessen rekenen, aardrijkskunde en geschiedenis bij. Ik heb het onderwijs dus eigenlijk nooit helemaal verlaten.

Opleiding & loopbaan

Overzicht opleiding
Overzicht loopbaan
Dorpsmeisje
Kinderarts
Kweekschool
Projectonderwijs
Tussenstop
Openbaar onderwijs
De Leeuwerik
Moeilijke start, goede afloop

Overzicht opleiding

- kweekschool Eindhoven
- akte R - handvaardigheid
- deel LO wiskunde

Overzicht loopbaan

- St. Janschool, Valkenswaard
- St. Lambertusschool, Veghel
- O.B.S. De Leeuwerik, Uden

Dorpsmeisje

Ik kom als oudste uit een gezin van vijf kinderen. Mijn vader werkte hard, hij had een baan in de sigarenindustrie. In de Tweede Wereldoorlog ging hij 's avonds op zijn fietsje bij de in de buurt wonende boeren sigaren ruilen voor extra etenswaren, zodat we altijd voldoende eten hadden. Mijn moeder had thuis de leiding, zoals dat heet. Wij mochten alle vijf verder studeren, wat in die tijd nog niet zo vanzelfsprekend was.

Na de lagere school ging ik naar het Sint Catharinalyceum, afdeling gymnasium, in Eindhoven en voor het eerst was ik toen als dorpsmeisje in de grote stad op school. Dat was nogal wennen. Ik was dorpsleerlingen gewend en die waren heel anders dan de stadse meisjes. Bovendien was ik op de lagere school altijd de beste van de klas geweest en was ik daarom niet gewend aan fouten maken. En ik had ook nog nooit een gymzaal gezien, laat staan een gymles gehad.

Kinderarts

Diep in mijn hart had ik eigenlijk kinderarts willen worden, maar in onze kringen ging je niet studeren aan een universiteit. Er was ook nog geen studiefinanciering en weinig geld en daarbij was het ondenkbaar dat ik na de middelbare school op kamers zou gaan. Zoiets kon in ons gezin nog niet. Maar mijn vader was er wel voorstander van dat ik een goed vak zou leren, zodat ik later niet afhankelijk zou zijn van een man, wat wel weer vooruitstrevend was.

Kweekschool

Ik had een tante die lerares was en die zei dat ik maar eens op de kweekschool moest gaan kijken. Ik ben toen in Eindhoven naar de kweekschool gegaan. Dat beviel me goed, ook al vind ik eerlijk gezegd dat ik er niet zo veel nieuws heb geleerd. Ik heb wat pedagogiek, didactiek en psychologie geleerd, maar inhoudelijk werd er verder niet veel interessants geboden.

De praktijk was wel heel leuk en leerzaam. In de eerste praktijkles trof ik een lerares die heel ontspannen les gaf. Ze gaf een les en vervolgens deed ze even iets anders met de kinderen, ze liet ze bijvoorbeeld een liedje zingen of een paar minuten rondlopen in de klas en dan ging ze weer verder. De kinderen konden zich zo even uitleven en luisterden daarna weer veel beter naar de les. Dat voorbeeld heb ik overgenomen.

Na de kweekschool heb ik de akte R, voor handvaardigheid, gehaald. Ik heb ook een poosje LO-wiskunde gedaan en dat komt me goed van pas bij het begeleiden van de leerlingen die ik momenteel nog heb.

Projectonderwijs

Mijn eerste baan was op de St. Janschool in Valkenswaard en daar ben ik vijftien jaar fulltime gebleven. Dit was een van de eerste tien zogenaamde contactscholen in Nederland. Er waren dus uitwisselingen met de andere contactscholen. Het onderwijs liep er via projecten, we deden aan handenarbeid, wat toen nog heel nieuw was. We werden de 'poppenmakers' van Valkenswaard genoemd. Het was ook een van de eerste gemengde scholen in ons dorp.

We hadden een hoofd dat erg voortvarend was en zelf nog studeerde. Hij schreef bijvoorbeeld zelf rekenmethodes en verwachtte ook veel inbreng van de andere leraren. Het was hard werken en het hoofd was behoorlijk autoritair, maar ik heb er erg veel geleerd. Daarnaast hadden we een ontzettend leuk team, we hebben samen aardig wat feesten gehouden in het weekend.

Tussenstop

Na vijftien jaar zijn mijn man en ik naar Veghel verhuisd. Daar heb ik een jaar gewerkt op de St. Lambertusschool en toen werd ik zwanger. Ons eerste kindje werd helaas dood geboren. Daarna heb ik er af en toe aan groep 8 lesgegeven als taakverlichting voor het hoofd. Toen werd ik zwanger van Carla en na haar geboorte ben ik drie jaar thuisgebleven om fulltime moeder te kunnen zijn.

Openbaar onderwijs

Na die drie jaar wilde ik graag weer aan de slag en heb ik gesolliciteerd bij twee openbare scholen in Uden. Ik kreeg daar uit mijn omgeving wel opmerkingen over, omdat ik daarvoor steeds op katholieke scholen had gewerkt.

Ik vind eigenlijk dat het verschil tussen het openbaar en bijzonder onderwijs al lang opgeheven had moeten worden. Ouders denken vaak dat een bijzondere, christelijke school hun kinderen meer inhoud, meer normen en waarden bijbrengt dan een openbare school, terwijl de betreffende christelijke identiteit vaak nauwelijks nog wordt uitgedragen. De identiteit van een bijzondere school staat vaak heel mooi geformuleerd in de schoolgids, maar in de dagelijkse praktijk merk je er doorgaans niet zoveel van.

De Leeuwerik

Ik ben terechtgekomen op de openbare basisschool De Leeuwerik in Uden en daar ben ik nog 23 jaar parttime gebleven. Het was een heel leuke school met kinderen uit ontzettend veel verschillende bevolkingsgroepen en afkomstig uit soms wel vijftien of meer landen.

Ik heb bijvoorbeeld twee Chinese kinderen, een jongen en een meisje, Nederlands geleerd en het was geweldig te zien hoe snel ze vooruitgingen. Het meisje, Mei-Mei Cheng, kon na een paar maanden in groep 3 overgeplaatst worden naar groep 8. Daar heeft ze anderhalf jaar gezeten en toen kon ze naar de havo. Dat vond ik zo knap. We hebben nog steeds contact en ze is nog steeds blij dat ik haar toen heb geholpen met het leren van het Nederlands.

Moeilijke start, goede afloop

Het begin van mijn loopbaan op De Leeuwerik was overigens wel moeilijk, omdat het hoofd eigenlijk ziek was en zijn klas en de school helemaal niet onder controle had. Hij had geen enkele methode en als ik zijn groep 8 moest overnemen, kreeg ik ze ook moeilijk onder controle. Ik heb eigenlijk nooit ordeproblemen gehad, behalve toen. Het was een nare ervaring.

Toen het hoofd uiteindelijk wegging, waren bijna alle leraren en de helft van de leerlingen inmiddels opgestapt. We moesten dus zo ongeveer opnieuw beginnen. Met vijf leraren en alleen combinatieklassen kwam de school weer op gang. We hadden een aardig nieuw hoofd en de sfeer werd een stuk beter. Zo werd het uiteindelijk een heel leuke school om op te werken.

Leraarschap

Waarom leraar
Didactische competentie
Pedagogische competentie
Goede leraar
Kleuteronderwijs
Moederfiguur
Gewaardeerd
Moeilijke momenten
Vuurwerkongeluk
Hoogtepunt

Waarom leraar

Het grote voordeel van leraar zijn, is de omgang met kinderen. Ik ben dol op kinderen en ik hou ervan om ze zowel cognitieve als sociaal-emotionele vaardigheden bij te brengen.

Sinds ik De kleine prins van Antoine de St. Exupéry op het gymnasium heb gelezen, heb ik altijd een van zijn zinnen als voorbeeld voor mijn leraarschap gehouden: 'Alle grote mensen zijn eerst kinderen geweest maar alleen een heel enkele herinnert het zich.'

Ik heb dus altijd geprobeerd om me te blijven verplaatsen in het kindzijn en om van elke les een spannende ontdekkingsreis te maken. Ik probeerde kind te zijn met de kinderen en dat is juist ook wat ik er zo leuk aan vind. Lesgeven is daarbij toch een soort optreden en af en toe moet je dus een beetje gek durven doen.

Didactische competentie

Ik vind overigens wel dat een leraar er op de eerste plaats is om kennis over te dragen, de vakinhoudelijke en didactische competentie vind ik dus erg belangrijk.

Dat wordt tegenwoordig soms vergeten, want allerlei activiteiten die op school plaatsvinden, worden onttrokken aan de cognitieve lestijd. Zo wordt er na de CITO-toets door de voorbereidingen voor de eind-musical op sommige scholen nauwelijks meer aandacht besteed aan taal en rekenen en dat is heel kwalijk, juist voor de overstap naar de middelbare school.

Ik vind alle vakken belangrijk, maar misschien is taal nog wel het belangrijkste: dat kinderen leren zich goed uit te drukken, zowel mondeling als schriftelijk, en dat ze een redelijke woordenschat ontwikkelen.

Overigens vind ik cultuureducatie ook fundamenteel in het primair onderwijs, omdat veel kinderen dat niet van huis uit meekrijgen. Ik denk dat sommige vakken en zelfs sommige dingen die ze meemaken beter te begrijpen zijn als ze een zo breed mogelijke achtergrond hebben.

Pedagogische competentie

Natuurlijk is ook de pedagogische competentie erg belangrijk. Dat heeft betrekking op allerlei verschillende aspecten.

Zo heb je een maatschappelijke taak. Tegenwoordig komt er wel een keer per maand iemand huilend binnen dat z'n ouders gaan scheiden en die wil je natuurlijk een beetje kunnen troosten.

Verder hadden we op een gegeven moment een stuk of vijftien nationaliteiten, van Kaap-Verdiërs tot Somaliërs. Daarvan blijft er een aantal niet zo lang, omdat ze vaak in asielzoekerscentra zitten. De grootste groep allochtone kinderen bestaat uit Turken en Marokkanen. Je krijgt op deze manier dus te maken met allerlei verschillende godsdiensten en culturele opvattingen.

Met die verschillende achtergronden moet je rekening houden. Bij sommige moslims komt de moeder nauwelijks op straat en is de vader de baas. Sommige Marokkaanse jongens accepteren het gezag van een vrouw niet. Dan moet je een van de ouders erbij roepen en dat kan conflicten geven, al werken de meesten wel mee. Sommige kinderen worden thuis geslagen en gaan dat op het schoolplein ook doen, of ze dreigen meteen met: 'Als je dat niet doet, dan maak ik je dood.' Er zijn ook Jehova's getuigen die aan geen enkel feest mee mogen doen.

Op al die dingen moet je in weten te spelen. Het overdragen van je eigen normen en waarden lukt de ene keer beter dan de andere. Het kan in elk geval geen kwaad om jezelf in de achtergronden van je leerlingen te verdiepen. Het is interessant, je toont op die manier respect voor je leerlingen en je begrijpt een hoop van hun reacties beter.

Al die verschillende geloofsovertuigingen komen in de klas wel ter sprake. Op het laatst van mijn loopbaan is het vak geestelijke stromingen erbij gekomen. Dat is heel interessant, je ziet de kinderen tegen elkaar ingaan en dat moet je in goede banen zien te leiden, zodat ze respect leren te krijgen voor elkaars opvattingen.

Daarnaast ben je gewoon bezig met het dagelijkse opvoeden. De belangrijkste waarden waren voor mij: aardig tegen elkaar zijn en elkaar niet pesten. Als er toch gepest werd, werd dat vaak in de kring besproken. Er werd bij ons altijd veel in de kring besproken. Als het een heel triest geval van pesten was, liet ik ze eerst met z'n tweeën bij elkaar komen.

Verder zijn kinderen een stuk mondiger geworden. Dat vind ik prima, tot op een bepaalde hoogte. Scheldwoorden worden niet getolereerd en ik heb ingevoerd dat ze ons met de voornaam mogen aanspreken, maar wel met 'juf' en 'meneer' ervoor. Kinderen en volwassenen zijn gelijkwaardig, maar niet gelijk. Ik vind dat je een zeker respect moet afdwingen.

Goede leraar

Het is moeilijk te bepalen wat iemand nu een goede leraar maakt. Je moet in elk geval hart en hersens voor het onderwijs hebben om een goede leraar te zijn. Je moet erbij betrokken zijn en van kinderen houden, maar je moet ook genoeg kennis in huis hebben om aan te bieden. Ik vind dat elke leraar bijvoorbeeld een landelijk dagblad zou moeten lezen.

Zelf betrok ik het nieuws wel in mijn lessen. Ik las 's morgens eerst de krant voordat ik naar school ging en las er soms iets uit

voor. Niet iedereen krijgt dat van huis uit mee. Maar ik wilde ze het wel graag aanreiken, net zoals dingen als Prinsjesdag en 4 en 5 mei of de oorlogen die er in de wereld zijn. Als je het goed uitlegt, kunnen kinderen echt heel veel aan.

Verder moet je een natuurlijk overwicht hebben als leraar. Dat heb je of dat heb je niet. Ik hoefde zelf altijd maar te kijken en dan was een klas wel stil. Ik ben geen autoritair persoon, maar dat kijken heb ik van mijn moeder geleerd, die kon behoorlijk autoritair zijn. Ik heb nooit hoeven staan schreeuwen voor een klas, behalve bij die moeilijke groep 8 ooit. Ik maakte de kinderen wel duidelijk dat ze stil moesten zijn.

Kleuteronderwijs

Als je een goede leraar bent, maakt het niet uit in welke groep je lesgeeft, de basale aanpak blijft hetzelfde. Ik heb in alle groepen lesgegeven, behalve bij de kleuters. Dat is toch wel een groep apart.

Toen ze de kleuterschool en de lagere school samenvoegden, werden de kleuterleidsters via een paar cursussen voor elke klas op de basisschool bevoegd verklaard. Dat heb ik nooit een goede ontwikkeling gevonden. Ze moesten mij ook niet voor een kleuterklas zetten. Ik vind omgaan met kleuters totaal iets anders dan kennisoverdracht bij de cognitieve vakken. Het vereist een andere invalshoek.

Ze moeten tegenwoordig al te vaak getoetst worden en al te snel voorbereidend taal- en rekenonderwijs volgen.

Het samenvoegen van de lagere school en de kleuterschool was dus misschien niet zo slecht, maar we moeten niet doen alsof we er op dezelfde manier les kunnen geven. In de groepen 1 en 2 moeten echte kleuterjuffen staan die daar speciaal voor zijn opgeleid en we moeten niet vergeten dat die kinderen nog heel klein zijn en dus nog veel moeten kunnen spelen, behalve die paar die voorlopen en al wel veel willen leren.

Moederfiguur

Wat niet verschillend is, is dat alle kinderen, kleuters of lagere school-leerlingen, warmte nodig hebben. Kinderen moeten aan het hart gedrukt kunnen worden, zeker als ze de klas binnenkomen en vertellen dat ze net iets naars hebben meegemaakt. Ik hoor wel van ouders en van oud-leerlingen dat ik een soort moederfiguur voor de kinderen was.

Gewaardeerd

Van collega's heb ik gehoord dat ik ze geleerd heb om te relativeren en zich niet meteen heel erg druk te maken als er iets bijzonders aan de hand was.

Ik heb me in elk geval altijd gewaardeerd gevoeld. Zo nam dat autoritaire hoofd in Valkenswaard mij altijd als voorbeeld voor andere leraren. Hij was erg te spreken over mijn lessen dramatische expressie en vond het leuk dat mijn klassen er altijd goed verzorgd en leuk versierd uitzagen. Elke week een nieuw gevuld prikbord bijvoorbeeld.

Moeilijke momenten

Als leraar ontkom je er niet aan dat er soms heel nare dingen gebeuren in je klas. Een meisje uit mijn klas, Frouke, kreeg botkanker. Na anderhalf jaar overleed ze op tienjarige leeftijd.

Toen ik hoorde dat ze was overleden, ben ik meteen naar school gegaan. Ik heb mooie klassieke dwarsfluitmuziek opgezet en we zijn met zijn allen in een kring gaan zitten en hebben de hele ochtend samen gepraat en samen verdriet gedeeld. Zoiets maakt zo'n indruk op de kinderen. We zijn met zijn allen thuis afscheid wezen nemen, waar ze was opgebaard. Dat was akelig, maar vreemd genoeg ook een heel mooie ervaring. Toen we na het afscheid naar school terug liepen, begon het zachtjes te sneeuwen en iedereen was er stil van. Je merkt dat je er op zo'n moment bent om kinderen te leren met dat soort dingen om te gaan.

Vuurwerkongeluk

Een ander akelig moment waar geen mooie keerzijde aan vast zat, was dat ongeveer vijftwintig jaar geleden een van de leerlingen, Ted, van acht jaar, een ongeluk kreeg met vuurwerk.

Hij had na Koninginnedag vuurwerkresten gevonden en bewaard en ging dat samen met een klasgenootje op het sportterrein naast de school aansteken. Terwijl ik aan het lesgeven was, kwam hij krijsend op me af: 'Juf, mijn hand is eraf!' Uit de mouw van zijn jack hingen alleen nog wat overblijfselen van zijn hand en de rest van zijn onderarm was compleet dichtgeschroeid. Het bloedde niet eens meer.

We hebben de ambulance gebeld, ik heb nog naar overgebleven stukjes hand gezocht en vond een klein stukje van zijn duim. Zijn ouders en broer en zus kwamen meteen naar school. Het was verschrikkelijk. Ted heeft jarenlang moeten revalideren en heeft uiteindelijk een kunsthand gekregen.

Dat was een traumatische ervaring, ook voor mij, en ik heb meteen een petitie voor 'meer plezier met minder vuurwerk' ondertekend en waarschuwde destijds de kinderen voor de kerstvakantie altijd uitgebreid voor de gevaren van vuurwerk.

Hoogtepunt

Gelukkig zijn er ook veel mooie momenten. Het hoogtepunt van mijn loopbaan was gek genoeg mijn afscheid. Ze hadden daar zo veel tijd en werk in gestoken dat ik me bijzonder gewaardeerd voelde. 's Morgens kwam er een grote limousine voor de deur om me op te halen en voor het huis werd champagne geschonken. 's Middags was er een enorme receptie, waar ook oud-leerlingen, oud-collega's en veel vrienden aanwezig waren. Daarvoor hadden de kinderen al met toneel en liedjes afscheid genomen. Het was een onvergetelijke dag.

De praktijk in de klas

Eerst rustig zitten
Orde in de klas

Eerst rustig zitten

Voordat ik met de les begon, liet ik de kinderen altijd rustig naar binnen komen, dan gingen ze zitten en praatten we even tien minuten over wat ze hadden meegemaakt. Op maandag hadden we daarnaast altijd het kringgesprek. Dat was een goede manier om ze tot rust te laten komen, zodat ze daarna beter luisterden.

[Smakelijk vertellen](#)

[Nieuwe methodes](#)

[Leren is niet altijd leuk](#)

[Zinvolle straf](#)

Verder hadden we een strak rooster omdat we altijd combinatieklassen hadden. We werkten met het circuitmodel en werkten in drie rondes, elke ronde een ander vak. Eerst moest de ene klas werken en kreeg de andere instructie, daarna draaide dat om en uiteindelijk waren ze allemaal aan het werk en konden ze eventueel naar me toekomen voor vragen aan de zogenaamde instructietafel of liep ik rond om te kijken of ze goed en netjes aan het werk waren.

In het circuitmodel behandelden we rekenen, schrijven en lezen en taal en in de middag hadden we afwisselend geschiedenis, aardrijkskunde, natuurkunde, gymnastiek, muziek, handvaardigheid en weeksluitingen.

Orde in de klas

Om het rustig te krijgen en te houden in de klas, helpt het volgens mij om niet te praten als de kinderen nog niet stil zijn. Daarbij kijk je iedereen goed aan. Het is, denk ik, belangrijk dat je van nature al enig overwicht hebt en respect afdwingt. Voor je eigen zekerheid helpt natuurlijk de organisatorische competentie. Als je je lessen goed voorbereidt, heb je altijd iets om op terug te vallen.

Smakelijk vertellen

Om de kinderen bij de les te houden, helpt het als je smakelijk kunt vertellen. Je moet ze niet allemaal een stukje laten voorlezen tijdens bijvoorbeeld de les wereldoriëntatie, dat blijft ze niet bij. Je moet er grapjes bij maken en er desnoods wat dingen bij verzinnen om het een beetje spannend te houden, want dan dwalen ze niet af.

Ik hield daar zelf erg van en was er ook goed in, bij voorkeur bij geschiedenis. Ik hoorde dat een leerling een keer tegen zijn ouders had gezegd: 'Juffrouw Els is overal zelf bij geweest.' Zo goed kwam het blijkbaar over.

Nieuwe methodes

Ik vind trouwens überhaupt dat je niet alleen je boek moet volgen. Elk vak heeft een eigen methode, maar daar moet je een beetje boven staan. Je moet alles van tevoren goed bestuderen en zelf beslissen wat je wel en niet gebruikt en alvast verschillende manieren verzinnen om het uit te leggen. Dan heb je een andere uitleg achter de hand als de eerste niet werkt. Je moet daarin rekening houden met het kind, de een heeft meer uitleg nodig, de ander moet het juist vaak zelf doen, daarin moet je differentiëren.

De methodes zijn sinds ik begon natuurlijk veranderd. Vaak is dat goed, maar ik ben het helemaal niet eens met sommige nieuwe rekenmethoden. Die gaan bijvoorbeeld uit van het kolomrekenen bij delen en vermenigvuldigen. Het idee hierachter is dat je deze onderdelen met de oude methode niet inzichtelijk kunt maken, maar volgens mij is deze nieuwe methode voor bepaalde leerlingen ook niet altijd te volgen. Bovendien sluit ze vaak niet goed aan bij het wiskundeonderwijs op de middelbare school.

Nederland is hierover verdeeld en eigenlijk denk en hoop ik dat de oude methode weer gedeeltelijk terug zal komen. Ik geef nu bijles aan kinderen in de eerste klas van de middelbare school.

En ik merk dat je met de oude manier wiskundesommen prima en zelfs beter inzichtelijk kunt maken.

Leren is niet altijd leuk

Belangrijk bij het onderwijzen is te onthouden dat kinderen op school komen om iets te leren, ook al vinden ze dat niet altijd leuk. Het is belangrijk om de kinderen uit te leggen dat ze die vakken echt nodig hebben. Ik probeerde altijd duidelijk te maken dat ze ook als ze kapper willen worden, goed hun taal moeten beheersen om met hun klanten te kunnen praten en moeten kunnen rekenen om de klanten te laten betalen.

Je kunt leerlingen prikkelen door je lessen spannend te houden en leuk te vertellen en door af en toe een liedje te zingen of een rondje om de school te rennen voor de afwisseling. Het moet ook niet saai worden. Een muziekles is bijvoorbeeld veel leuker als je er een paar bewegingen bij doet. Maar leren hoeft niet per definitie altijd leuk te zijn. In het latere leven komen kinderen ook minder leuke dingen tegen en je moet ze daar alvast tegen wapenen.

Zinvolle straf

Soms is het nodig om straf te geven. Als er op school bepaalde regels gelden, moeten leerlingen zich daaraan houden. Je moet kinderen alleen nooit vernederen, daar maak je alles erger mee.

Ik gaf altijd een zinvolle straf, een werkopdracht. Dan moesten ze iets schoonmaken of opruimen. Of ze moesten opschrijven waarom ze iets hadden gedaan.

Af en toe stuurde ik wel eens iemand de gang op om daar te gaan werken en even af te koelen. Dan moest die leerling maar terugkomen als hij weer rustig geworden was. Dat gebeurde overigens alleen in groep 8, kinderen uit lagere groepen wilde ik echt in de gaten kunnen houden.

Daar kun je tegenover stellen dat het ook leuk is om te belonen. Ik las bijvoorbeeld elke middag aan het einde van de schooltijd voor als iedereen zich aan de regels had gehouden en voldoende gewerkt had.

Op en rond de school

Nevenactiviteiten
Stagiaires
Samenwerken
Belang van de directeur
Na school

Nevenactiviteiten

Er waren op De Leeuwerik een stuk of tien nevenactiviteitengroepen die over het team werden verdeeld. Zo waren er bijvoorbeeld een Sinterklaaswerkgroep en een rommelmarktwerkgroep. De verdeling werd elk jaar veranderd en er zaten ook altijd ouders bij.

Daarnaast ben ik tien jaar voorzitter geweest van de Stichting Kunsteducatie Basisonderwijs in Uden en omstreken, die toen Stichting Kijk heette en nu Stichting C. Ik vind het heel belangrijk dat kinderen al op jonge leeftijd kennismaken met allerlei vormen van cultuur- en kunsteducatie.

Het was eerst een groepje enthousiaste vrijwilligers dat voorstellingen regelde voor alle groepen in samenwerking met BISK. Na een jarenlang overleg om geld en extra uren met de gemeente en de deelnemende scholen, werd een van ons eerst deels en

uiteindelijk helemaal vrijgeroosterd om de stichting te blijven onderhouden. Zij wordt nu helemaal betaald en het werk is steeds professioneler geworden.

Het gaat bij Stichting C om de gebieden dans, toneel, muziek, beeldende kunst, literatuur en fotografie. Dat is toch prachtig: een kind dat er normaal gesproken nooit zou komen, zich in een schouwburg te zien verwonderen.

Verder heb ik heb veel nascholingscursussen gevolgd, onder andere Nederlands als tweede taal, computervaardigheden en de cursus 'ontluikende geletterdheid'. Deze laatste cursus was eigenlijk gericht op mensen die met kleuters werken, maar het was toch ook handig als je groep 3 hebt.

Stagiaires

Een andere nevenactiviteit is het begeleiden van stagiaires. In de loop van de tijd heb ik vele stagiaires gehad en die heb ik altijd met plezier begeleid.

Er waren er wel eens bij die niet wilden luisteren of die er gewoon niets van konden, maar ik heb ook een jongen meegeemaakt die eerst geen orde kon houden en die toen een jaar extra pabo heeft gedaan en uiteindelijk prima als leraar terecht is gekomen. Ik vond het een heel goede keus van hem dat hij nog even terugging naar school omdat hij vond dat hij er niet klaar voor was.

Ik heb ook een jongen gehad die heel muzikaal was en heel goede muzieklessen gaf. Hij durfde dingen voor te zingen en kreeg de klas zo mee. Daar had ik wel bewondering voor. Helaas zijn er tegenwoordig te weinig muzikale leerkrachten. Kinderen houden ontzettend van zingen en musiceren en zouden daar ook per dag de kans voor moeten krijgen.

Als je naar de pabo gaat, moet je zelf ook enige achtergrond hebben, vind ik. Tegenwoordig kun je via het mbo of via de opleiding klassenassistent naar de pabo en dat is niet altijd goed. Er zitten leraren bij die zelf geen som kunnen uitleggen of die hun Nederlandse spelling niet beheersen. Wat mij betreft zouden er meer eisen moeten worden gesteld om toegelaten te worden op de pabo. Het verschilt natuurlijk per pabo, maar bij sommige opleidingen wordt iedereen toegelaten.

Samenwerken

Als parttimer heb je altijd samen met iemand een klas en ik heb de laatste jaren dus veel samengewerkt. Dat is me goed bevallen. Er moesten duidelijke afspraken gemaakt worden, zodat we van elkaar wisten wat er in de klas was voorgevallen en dat ging eigenlijk altijd prima. We deden ook samen de rapportbesprekingen, elk een deel van de klas, en keken elkaars verslagen na om te weten wat er over welke leerling was gezegd.

Je kunt natuurlijk van elkaar leren. Zo heb ik in mijn allereerste jaren veel geleerd van het projectonderwijs op de St. Janschool. Op mijn laatste school was er op enig moment een echt probleemgeval waar de kinderbescherming aan te pas kwam. Mijn collega beloonde hem vaak met iets en liet hem na de les even nablijven om te vertellen wat er positief en negatief was geweest

die dag. Verder had de kinderbescherming aangeraden om hem een zogenaamd heen-en-weer-schrift mee naar huis geven om op te schrijven wat hij allemaal meemaakte. Daar was ik zelf nooit opgekomen, het werkte uitstekend.

Belang van de directeur

In de loop van de veertig jaar dat ik gewerkt heb, zijn er managementlagen in het onderwijs gekomen. Dat vind ik op zich helemaal niet erg, de maatschappij ontwikkelt zich nu eenmaal in die richting.

Je kunt alle administratieve en zakelijke dingen beter aan een manager overlaten, terwijl een ander iemand, zoals een intern begeleider, alle collegiale en lesinhoudelijke zaken regelt.

Een directeur hoeft niet alles zelf te doen en te kunnen. Ik weet van mijn laatste directeur alleen wel dat hij het helemaal niet leuk vond om geen les meer te kunnen geven.

Het belangrijkste is in elk geval dat er een goede en bekwame directeur aan het hoofd staat, iemand die een team weet te stimuleren. Een directeur is heel belangrijk voor een school. Goed leiderschap en een bijbehorende goede sfeer stimuleren goed lesgeven.

Mijn laatste directeur speelde het klaar om ons als team dingen te laten doen waarvan we zelf niet wisten dat we ertoe in staat waren en dat vond ik bijzonder knap. Ik heb de laatste vijf jaren van mijn loopbaan dan ook als de meest prettige ervaren en dat had te maken met de manier van leiding geven van de toenmalige directeur.

Ik heb zelf nooit ambities voor een directiefunctie gehad, al had ik soms wel het gevoel dat ik onder mijn niveau werkte vanwege mijn opleiding en interesses, en het klimaat thuis. Toch wilde ik het liefst direct contact met kinderen hebben. Bovendien had Ben een drukke baan en hadden we een lieve dochter waarvoor ik ook heel graag een goede moeder wilde zijn. Ik ben blij dat ik het zo heb kunnen verdelen.

Na school

Nu ik klaar ben, hou ik, zoals ik al zei, de ontwikkelingen in het onderwijs nog bij en geef ik bijles.

Verder heb ik altijd, deels nog tijdens mijn leraarschap, in verschillende besturen gezeten, namelijk in het bestuur van het Kruisherencollege en Rivendellcollege havo/vwo (nu het Udens College), de Onderwijsbegeleidingsdienst Uden, Veghel en Oss, de plaatselijke afdeling van de VVD, en de eerder genoemde stichting Kijk. Het was interessant om zelf in een bestuursfunctie te zitten en te zien hoe elders besluiten worden genomen.

Er valt altijd wel iets nieuws te leren en ik zou jonge leraren willen meegeven dat het goed is om je horizon te verbreden. Daar kun je namelijk ook tijdens je werk iets aan hebben. Kijk over de muren van je school heen: daarbuiten gebeurt nog zoveel waarvan je kunt leren. En lees vooral veel, om je vakkennis bij te houden.